

УДК 330

Н. Синькевич

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економіки в Україні мале підприємництво відіграє особливо важливу роль. Через значну конкуренцію малі та середні підприємства часто є ефективнішими за великі. Понад 15 років відбувається розвиток цієї сфери бізнесу в Україні. За цей час мале підприємництво пройшло етапи від зародження та прискореного розвитку (1991-1998 рр.) до стагнації (1999-2008 рр.).

За підсумками 2007 р. в Україні діяло 324,0 тис. малих підприємств, що порівняно з 2006 р. більше на 5,4 %, а з 2000 р. – у 1,5 рази. Ці бізнес-структури розташовані на території нашої держави вкрай нерівномірно. До особливостей окремого регіону треба віднести економічний потенціал регіону, стан ринкової інфраструктури, наявність ресурсів, господарську структуру, підготовку кадрів, ставлення місцевих органів влади і населення до підприємництва.

Більше половини малих підприємств зосереджено в семи регіонах України: у м. Києві - (19,5 %) від загальної кількості, Донецькій (8,0 %), Дніпропетровській (6,7 %), Харківській (6,3 %), Львівській (5,7 %), Одеській (5,3 %) областях та Автономній Республіці Крим (5,0 %). У середньому по Україні в 2007 р. припадало 70 малих підприємств на 10 тис. населення, що на 4 (6,1 %) підприємства більше ніж у 2006 р. і на 26 підприємств (1,6 рази) більше, ніж у 2000 р. Наприкінці 2007 р. кількість найманих працівників на малих підприємствах становила 1674,2 тис. осіб, тобто порівняно з попереднім 2006 р. зменшилась на 4,1 %. Постійно зменшується середня кількість найманих працівників на одне підприємство – з 8 осіб у 2000 р. до 5 осіб у 2007 р.

Більшість малих підприємств України зосереджено у сфері оптової та роздрібної торгівлі (32 %) та операціями з нерухомістю (23 %). Зростання питомої ваги саме цих галузей свідчить про непродуктивність розвитку структури малого бізнесу в економіці країни.

За даними статистичної звітності, у 2007 р. у середньому по Україні середньомісячна заробітна плата одного найманого працівника малого підприємства становила 687,91 грн. проти 545,63 грн. у 2006 р. У регіональному розрізі найсприятливішими з точки зору матеріального стимулювання працівників є м. Київ - (933,20 грн.) та Донецька (761,22 грн.), Київська (753,93 грн.), Дніпропетровська (708,31 грн.) області та м. Севастополь (695,92 грн.). Найгірша ситуація у Тернопільській (537,15 грн.), Волинській (556,58 грн.), Чернігівській (556,66 грн.), Кіровоградській (560,19 грн.) областях. Слід зазначити, що наведені показники мають досить невисокий рівень вірогідності з огляду на значні приховування доходів працівників у зв'язку з існуванням "подвійної бухгалтерії" з метою ухилення від оподаткування. Збитково у 2007 р. працювало 33,6 % підприємств (у 2006 р. – 34,5 %), якими допущено збитків на суму 14687,1 млн грн., що на 42,9 % перевищує обсяги цього показника за 2006 р.

Серед численних перешкод, які гальмують розвиток малого підприємництва слід віднести:

- відсутність достатнього стартового капіталу, власних фінансових ресурсів;
- недосконалість законодавства з питань розвитку малого бізнесу, неналежна державна підтримка, бюрократія;
- проблеми кредитування; недосконалість податкової та фінансової систем.